

8 Πανελλήνιο ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Εκπαίδευση & Πολιτισμός
στον 21ο αιώνα

13-14 Μαΐου
2023

Στις γειτονιές του Καραγκιόζη

Αδαμοπούλου Γεωργία

gadamoroulou304@gmail.com

Ένα σημαντικότατο πολιτισμικό κύτταρο της χώρας μας

αποτελεί το **Θέατρο Σκιών**

με τον πιο θρυλικό ξυπόλυτο, ρακένδυτο και μόνιμα ταλαιπωρημένο ήρωά του,

τον **Καραγκιόζη**.

Τη διετία 2020 – 2022,

στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού προγράμματος Erasmus KA229

στο οποίο συμμετείχε το Δημοτικό μας Σχολείο,

οι μαθητές της Στ' τάξης ταξίδεψαν στον μαγικό κόσμο του μπερντέ.

Σκοπός

Η ανάπτυξη πολιτισμικής συνείδησης
και η ανακάλυψη ομοιοτήτων και διαφορών με πολιτιστικά στοιχεία
άλλων ευρωπαϊκών χωρών
ώστε να διαπιστωθεί ο κοινός παρονομαστής της ανθρώπινης ύπαρξης
και να χτιστούν γέφυρες επικοινωνίας.

Στόχοι

- ❖ Η κατανόηση της ανάγκης διατήρησης της πολιτιστικής πολυμορφίας στην εποχή μας που τείνει προς την τυποποίηση
- ❖ Η γνωριμία με την κίνηση, τον λόγο, την ευρηματικότητα του Θεάτρου Σκιών
- ❖ Η ενθάρρυνση των μαθητών να πειραματιστούν στην κίνηση των φιγούρων και την ανάληψη του ρόλου του καραγκιοζοπαίχτη
- ❖ Η εκμάθηση της τέχνης της κατασκευής της φιγούρας
- ❖ Η καλλιέργεια και αξιοποίηση της δημιουργικής έκφρασης των παιδιών
- ❖ Η συνειδητοποίηση της αξίας της συλλογικής δημιουργίας

Μεθοδολογία

1. Βιωματική μάθηση

Η βιωματική μάθηση αποτελεί έναν εναλλακτικό τρόπο εκπαίδευσης που επεκτείνεται πέρα από τα θρανία, τα σχολικά βιβλία, τη μετωπική διδασκαλία και την απομνημόνευση της ύλης (Τριλίβα & Αναγνωστοπούλου, 2008).

2. Συνεργατική μάθηση

Το να μαθαίνεις να συνεργάζεσαι έχει να κάνει με το να μοιράζεσαι δύναμη, γνώση και επιρροή.

Απαιτεί εμπιστοσύνη στις δυνατότητες της ομάδας, ανάπτυξη δεξιοτήτων και κριτικής σκέψης,

σεβασμό στη διαφορετικότητα ανεξάρτητα από το φύλο,

τη φυλή ή τα εθνικά χαρακτηριστικά όλων όσων συμμετέχουν στην ομάδα

(Putnam, 1997).

3. Άτυπη μάθηση μέσω ευρωπαϊκού προγράμματος

Η άτυπη εκπαίδευση είναι η δια βίου διαδικασία από την οποία το άτομο αποκτά και συσσωρεύει γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αντιλήψεις από τις καθημερινές εμπειρίες και την έκθεση στο περιβάλλον (Coombs, 1968).

Υλοποίηση εργασίας

1^ο Στάδιο: Σύλληψη της ιδέας – χωρισμός σε ομάδες – καθορισμός θεμάτων

Μια παράσταση Καραγκιόζη που παρακολούθησαν οι μαθητές μάς έδωσε το έναυσμα για να ασχοληθούμε με τους ήρωες του άσπρου μπερντέ.

Το πηγαίο χιούμορ του πανούργου καμπούρη και οι όμορφες ατάκες του ενθουσίασαν τα παιδιά που θέλησαν να ασχοληθούν με το θέμα.

Στη συνέχεια, οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες και καθορίστηκαν οι θεματικές ενότητες της εργασίας.

1^ο βήμα: Θέατρο σκιών - Ιστορική διαδρομή.

Επιστρατεύοντας τις δυνατότητες του διαδικτύου

και της Δημοτικής Βιβλιοθήκης της πόλης μας,

οι μαθητές ανέλαβαν να ρίξουν φως στις σκιές

και να μας ξεναγήσουν

στον μαγικό κι ενδιαφέροντα κόσμο του Θεάτρου Σκιών.

Ένα ταξίδι που χάθηκε στα βάθη των αιώνων,

από τότε ίσως που ο άνθρωπος ανακάλυψε τη σκιά του!

Το υλικό που συνέλεξαν οι μαθητές ήταν πλούσιο
οπότε αποφασίσαμε να το απεικονίσουν πολυτροπικά
χρησιμοποιώντας το πρόγραμμα **Powerpoint**.

Η παρουσίαση έγινε στην αγγλική γλώσσα
και αναρτήθηκε στον ψηφιακό πίνακα **Padlet**
για να την κοινωνήσουμε και στους εταίρους μας.

2^ο βήμα: Τα πρόσωπα του Θεάτρου – Το ρεπερτόριο του Καραγκιόζη

Οι μαθητές γνώρισαν τον Καραγκιόζη και την παρέα του (εξωτερική εμφάνιση, χαρακτήρα, χαρακτηριστική φράση ή τραγούδι) και προσπάθησαν να μιμηθούν τις φωνές των προσώπων, τον ιδιαίτερο τρόπο ομιλίας και την ιδιωματική τους προφορά.

Οι πρόβες... πήραν φωτιά για να καλλιεργηθεί το αφηγηματικό ύφος των παιδιών ώστε να ξεκλειδώσουν τον κόσμο της φαντασίας των θεατών μεταφέροντας εικόνες και πλοκή.

Έτσι, έμαθαν να δίνουν σημασία στα σημεία στίξης,
να αλλάζουν το ηχόχρωμα της φωνής τους και τον ρυθμό αφήγησης
αυξομειώνοντάς την με ζωντάνια, παραστατικότητα και θεατρικότητα
σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά του προσώπου που ενσάρκωναν.

3^ο βήμα: Μουσικό σεργιάνι στον μπερντέ

Η μουσική στον Καραγκιόζη αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παράστασης.

Προσελκύει το κοινό δίνοντας ένα κλίμα γιορτής και κεφιού

καθώς παρελαύνουν και συνυπάρχουν

οι γεωγραφικές περιοχές και όλα τα μουσικά είδη του Ελληνισμού,

όπως τα τσάμικα του Μπαρμπαγιώργου, οι καντάδες του Σιορ-Διονύσιου,

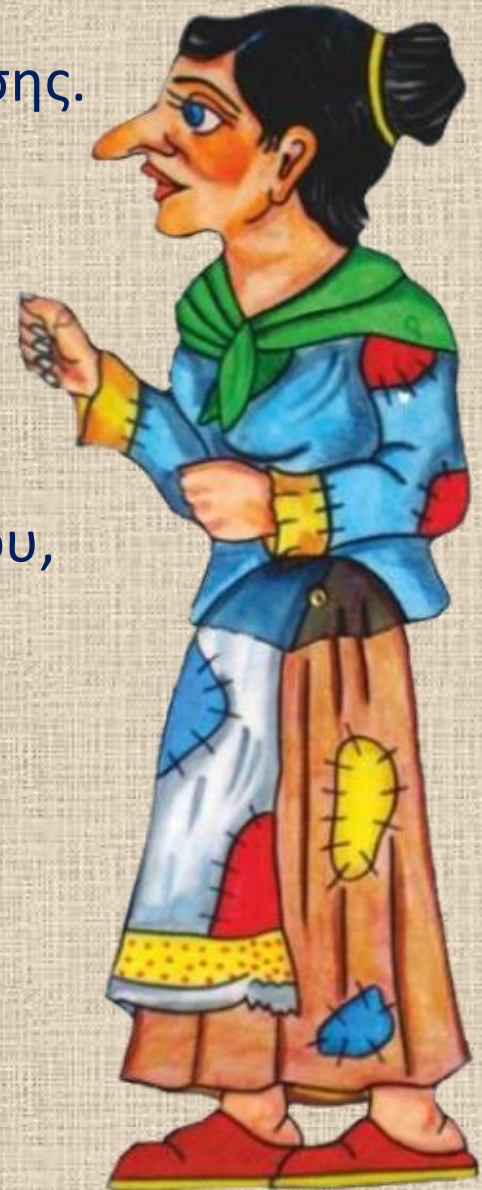
τα χασαποσέρβικα ως σήμα έναρξης και

οι καλαματιανοί ως σήμα λήξης της παράστασης.

Οι μαθητές αναζήτησαν αυτές τις μουσικές του μπερντέ

και τις τοποθέτησαν στις γεωγραφικές περιοχές προέλευσής τους

επάνω στο **google my maps**.

Η μουσική μας περιπλάνηση αναρτήθηκε κι αυτή στο **Padlet**.

Αυτό που πραγματικά μας χαροποίησε ήταν η απήχηση που είχε στους καινούριους μας φίλους-μαθητές καθώς η μουσική του Καραγκιόζη παρουσιάζει μορφολογικές και χορογραφικές ομοιότητες με τη μουσική των δικών τους χωρών.

Μας έστειλαν, λοιπόν, τον κυκλικό χορό «**hora**» από τη Ρουμανία, το «**kasapsko horo**» από τη Βουλγαρία

και τον γρήγορο κυκλικό χορό «**hora**» από το Ισραήλ, επιβεβαιώνοντας ότι το Θέατρο Σκιών αποτελεί ζωντανό παράδειγμα των διαχρονικών διαπολιτισμικών επαφών μεταξύ των λαών.

*Όταν ήρθαν
οι καινούριοι μας φίλοι...*

2° Στάδιο: Εργαστήριο κατασκευής φιγούρας

Κι έφτασε η στιγμή που όλοι μαζί,
αρχικά ετερόκλητες μονάδες από τις διάφορες γωνιές της Ευρώπης,
θα δουλεύαμε παρέα με σκοπό να δέσουμε αρμονικά.

Πραγματοποιήθηκε καλλιτεχνικό εργαστήριο για κατασκευή φιγούρων των ηρώων,
υπό τις οδηγίες επαγγελματία καραγκιοζοπαίχτη.

Τα υλικά που χρησιμοποιήσαμε ήταν τα αυθεντικά υλικά του καραγκιοζοπαίχτη,
όπως ζελατίνα και ανεξίτηλοι μαρκαδόροι.

Στη συνέχεια, οι μαθητές επαναλάμβαναν γελώντας τις φράσεις:

«Ωω ρε γλέντια!» και «Αβάντι μαέστρο»!

3^ο Στάδιο: Παράσταση

Ακολούθησε παράσταση Καραγκιόζη.

Ο καραγκιοζοπαίχτης απευθυνόμενος στο κοινό,
«έχτισε» μαζί του, μέσω του αυτοσχεδιασμού,
μια άμεση και αμφίδρομη επικοινωνιακή σχέση.

Το γέλιο από τα αδιάκοπα καρπαζώματα,
τον ιδιαίτερο τρόπο που κινούνταν οι φιγούρες
και την ακατάσχετη φλυαρία του Καραγκιόζη,
αντηχούσε στον χώρο.

Τα παιδιά συμμετείχαν με επιφωνήματα, χειρονομίες,
απαντήσεις και ενθουσιώδη χειροκροτήματα
προς τον ξυπόλητο φίλο τους και την παρέα του.

Μετά την περιπλάνησή τους στον μαγικό κόσμο της σκιάς,
οι μαθητές κλήθηκαν να σηκωθούν από τις θέσεις των θεατών
και να περάσουν πίσω από τον μπερντέ,
να ακολουθήσουν τον Καραγκιόζη στις περιπέτειές του
και να αυτοσχεδιάσουν σύμφωνα με τις οδηγίες του Καραγκιοζοπαίκτη.

Μετά το τέλος της παράστασης, η χαρά και η συγκίνηση διάχυτη.

Οι φωτογραφίες έδιναν και έπαιρναν και τα χαμόγελα δεν είχαν σταματημό.

Η δράση ολοκληρώθηκε όταν όλοι μαζί με κέφι, ρυθμό και ζωντάνια
χόρεψαν υπό τους ήχους της μουσικής του Καραγκιόζη.

Πλάνα από τη Δράση μας

https://drive.google.com/file/d/1Lhar6bLCZghBIWFEZCDL79QzX3kfeHYo/view?usp=share_link

Θα έλειπαν όμως ψηφιακά παιχνίδια;;;

Όχι, βέβαια!

Μια μικρή γεύση...

Can you find the 15 hidden characters of the Shadow Theater?

<https://wordwall.net/resource/55439384>

Match the Character of the Shadow Theater with his/her image

<https://wordwall.net/resource/55441568>

4^ο Στάδιο: Στρογγυλή τράπεζα για αξιολόγηση της δράσης

Φτάνοντας στο τέλος της διαδρομής μας, καθίσαμε όλοι μαζί για να σχολιάσουμε το τι αποκομίσαμε από αυτήν.

Όλα τα παιδιά συμφώνησαν ότι το Θέατρο Σκιών προσφέρει διασκέδαση αφού γίνεται ευχάριστο παιχνίδι αλλά αφήνει και τη φαντασία τους να μεγαλουργήσει στο φως της σκιάς.

Χαρακτηριστική, δε, ήταν η προτίμηση των πιο ζωηρών μαθητών να ενσαρκώσουν τον ρόλο του Μπαρμπαγιώργου που έχει έναν μοναδικό τρόπο να επιβάλλεται.

Όταν ρωτήθηκαν οι μαθητές των άλλων σχολείων αν εντόπισαν ομοιότητες με δικούς τους θεατρικούς ήρωες, ένα μεγάλο ποσοστό τους ανέφερε τον Αρλεκίνο, «τον μικρό διάβολο» με τα πολύχρωμα μπαλωμένα ρούχα που σκαρφιζόταν όλες τις πανουργίες για να τα βγάλει πέρα.

Κάποια παιδιά όμως, μίλησαν για τα παραμύθια, εντοπίζοντας και εκεί τα αντιθετικά ζεύγη του Καραγκιόζη, όπως το καλό και το κακό, τον πλούτο και την ένδεια, τη λεπτότητα και την τραχύτητα, το γέλιο και την πίκρα...

Συμπεράσματα

Τα προγράμματα πολιτισμού δίνουν τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν τις τέχνες ως διδακτικά εργαλεία, κάτι που αποδεδειγμένα ενισχύει τη δημιουργικότητα στο σχολείο καθώς και την ολιστική ανάπτυξη των μαθητών σε κοινωνικό, συναισθηματικό και γνωστικό επίπεδο (Fiske, 1999).

- ✓ Η αξιοποίηση του Θεάτρου Σκιών ενεργοποιεί συναισθηματικές και γνωστικές διεργασίες και ευαισθητοποιεί παράλληλα και τη λειτουργία της φαντασίας.
- ✓ Ο αιώνια πεινασμένος ήρωας ενέπνευσε τα παιδιά να συνεργαστούν, να μάθουν, να επικοινωνήσουν, να συγκινηθούν και να διασκεδάσουν.

- ✓ Και παρόλο που η σημερινή γενιά των παιδιών μεγαλώνει με άλλα ερεθίσματα, η αυθεντικότητα, το σατυρικό χιούμορ του και η ικανότητά του να προσαρμόζεται στις εποχές, εξασφαλίζουν στον ήρωα την αθανασία και την παντοτινή αγάπη του κοινού ώστε με έναν μαγικό τρόπο...

να φάμε, να πιούμε και... νηστικοί να κοιμηθούμε!

Ο Καραγκιόζης, λοιπόν που τόσα κουβαλά
από τους τόπους που πέρασε
και τους χρόνους που έζησε,
είναι ένας γνήσιος πρεσβευτής
της ψυχής του λαϊκού ανθρώπου
που προσπαθεί να σταθεί όρθιος
σε κάθε φουρτούνα της ζωής.

*Ευχαριστώ πολύ
για την προσοχή σας!*

